

Cărți și reviste

Revista modelor

PRIMELE VIZIUNI

De data aceasta nu mi se mai pare de vreme, ca să mă pot aventura în domeniul modelor de primăvară.

Am impresia chiar că iarna nu ne va mai putea birui cu vânturile ei impetuoase, nici cu mormanele de zăpadă, cari se îndărătnicesc încă dealungul bulevardelor sau la colțurile străzilor.

Peste câțiva timp dărnicia soarelui și ploilor de Martie, vor sbici asfaltul și vor crăpa mugurii, iar în decorurile zugrăvite cu culori proaspete, vom putea să arborăm cele din nou noutăți vestimentare.

Primul gând mă poartă spre costumul destinat să înlocuiască mantaua de blană, devenită grea și supărătoare, deși, am îmbrăcat-o așa de grăbite încă în cele dintâi zile de toamnă.

Costumul acesta dar — ca un guvern de tranziție — e menit să ne ție și cald, fiindcă nu e tocmai vară; și răcoare, fiindcă toată iarna s'a dus.

Costumul tailleur, va fi dar trăsura de unire între blană și muselină, de acela stoffe englezești, duvetine și gabardine, sărăd încrezătoare, în vitrinele generoase.

Mercure de France (1 Février 1923). Un studiu destul de interesant a lui Jean de Cours asupra lui Francis Viel-Griffin. După o introducere explicativă a curentului simbolist francez, în care caută să stabilească locul lui Viel-Griffin în evoluția simbolismului, Jean de Cours privește mai mult latura ideologică din poezia poetului, rămânând apoi asupra unor considerații de natură externă, de construire și amenajare a imaginilor, care la Griffin apare într-o înfățișare aparte. El nu grămădește imagini în dauna sau în lipsa unei ideologii; imaginile îi permit doar să clarifice cât mai mult ideea, să dea o haină proprie unei simțiri noi, din care gândește rămâne precisă, dreaptă, și ale cărei forme se conturează în mod vizibil, cu toată pompoasă și uniformă.

Dacă toată documentarea introducerii și concluziunii s'ar referi direct la poezia lui Viel-Griffin și nu la înfățișarea pur istorică a simbolismului și dacă buna orientare a unui astfel de studiu ar fi venit în ajutor, studiul lui Jean de Cours ar fi putut da adevărata judecată despre arta poetului (mijloacele le are). Căci afirmând numai că „singur Viel-Griffin este în stare să ne îndrepte spre înțelegerea clară asupra celor ce-au încercat și reușit simbolismul”, nu e destul.

Les Marges (15 Février 1923) simpatică revistă pariziană, începe în paginile sale o vastă anchetă în lumea oamenilor de literă, asupra „Libertății scrisului”, în legătură cu retragerea leginului de onoare lui Victor Marguerite din cauza noului său roman de moravuri „La Garçonne”, care a stârnit atâtea senzații. Au răspuns la această anchetă câteva zeci de scriitori, dintre cari numim pe Tristan Bernard, Romain Rolland, Henri Barbusse, Roland Dorcelles, Leon Fraplé, Abel Hermant, Charles Maurras, manifestând fiecare contra censurării scrisului, afară de Marcel Azais, Alfred Droin și René Fanchols, cari cer din nouarea libertății scrisului, și în felul acesta, reînfronarea cenzurii pentru scriitori.

Distingem câteva rânduri din răspunsul caustic și îndreptățit al lui Henri Barbusse:

„Ocară birocratică ruginită și a învechitorilor militari din consiliul ordinului Legiunii de onoare, întrece ridicolul. Căderea roșie era destul de desconsiderată prin numeroșii neștatori, pungași și speculanți, cari se lăfăiau cu ea.

„Deciziunea intelectualilor de pe chestul Orsay, cari se orizează în dictatori ai literelor, nu va contribui cu nimic la ridicarea prestigiului ei. Cred că se vor găsi chiar câțiva scriitori, cari nu se vor considera sclavi sau servitori ai distribuitorilor de cruci și că nu vom avea rușinea să constatăm că dovezile măgăliilor de butoniere, nu sunt ordine pentru întreaga lume a oamenilor de literă.

Nuova Antologia, una din cele mai bune reviste italiene de literatură și artă, intră în al 58-lea an de apariție. Fascicola 1221 (1 Februarie 1923) mărturisește aceeași preocupare de a fi în datori în curent cu toate problemele literare actuale, fie prin publicarea de opere originale, fie prin cercetarea sub formă de studii a tuturor curentelor noi și vechi, care se întănesc la răspântia vieții intelectuale de azi.

În articolul „Il secondo millennio di Virgilio” Giacomo Boni vorbește, în sensul cronice sale, Lugne-Poe, autorul și aca demia virgiliana din Mantova, care își impune ca o datorie înaltă să prepare și să supravegheze sărbătoririle ce vor avea loc cu prilejul celui de al doilea milenar dela nașterea lui Virgili, sărbătoriri care se vor săvârși în 1930, deoarece în 15 ale lunii Noiembrie din acel an sunt tocmai douăzeci de secole de când a văzut lumina zilei marele roman care avea să reprezinte forța epică a genului latin.

În legătură cu aceasta Academia din Mantova speră ca prin ajutorul câtorva organizațiuni să pună în nouă lumină întreaga operă a lui Virgili, cu noul edituri și comentarii, spre a ilustra astfel comemorarea politică și civică, italiană și universală, a vechiului Profet, constituind un premiu care se va decerne din cinci în cinci ani celor mai bune compoziții asupra *lucii virgiliane* și păstrând năzduita de a fixa lectura poemelor latine după pronunția romano-latină.

Fernando Luisi publică al treilea și ultimul act din inedita lui *Ercle Luigi Morselli* „Dafni e Clot”, teatralizare a romanului lui Longo, în care trunsește limbii se amestecă minunat cu muzicalitatea andocastilului italian.

La „Cronica” se amintește despre reprezentarea la Londra a unei drame a lui Shelley „I Cenci”, o dramă a negației și a răului care triumfă, a simțurilor răscumpărate. Dar dacă concepțiunea lui Shelley are o aparență contradictorie, sau crează, poate inconsistent această aparență contradictorie între *cușdnt și spirit*, simbolul neînțeleșibil marelui public, dă pe față pe același Shelley, credincios când negă, cu forțe noue când distruge și cu non-lavor de speranță când șoară.

Les nouvelles littéraires (No. 16-3 Février) în lipsa unui subiect de cronică dramatică (parce că la semaine parisienne a été assez vide) se ocupă în numărul acesta de teatrul lui Georg Kaiser, sub titlul „Un auteur allemand dont la plupart des sujets sont français”.

Desigur figura lui Georg Kaiser domină teatrul întregii Europe centrale, iar în sensul cronice sale, Lugne-Poe, autorul ei, are perfecția dreptății; Georg Kaiser urmărește pretinșii și viața franceză, și a pasiunilor de istoria Franței, chiar în dramele cele mai caracteristice. În teatrul său domină acțiunea, desfășurată cu o luteală uimitoare, de multe ori brutală, căreia dialogul — în felul lui original și adaptat situațiilor dramel, cu fraze aspre și replici scurte, — trebuie să i se supună.

Eroii lui Kaiser — de multe ori puși în situațiuni comune, dar și extraordinare, — se întretes în dansul ameștor al existenței, împing făpturile cu grabă, îndreptându-se spre țintă. Kaiser nu cunoaște mila și sensibilitatea și un satiric acerb. Reținușul lui, mai mult decât real adeseori, nu caută să placă publicului, dar e jucat pretinșit de o frenedă cu care se obținuse autorul lui „Cocu magnifique” sau „Amanta puerila”. Prin toate acestea se apropie de Strindberg, care a creat cel dintâi această atmosferă de groază și nebunie (Sonate des Spectres). Dar Georg Kaiser merge și mai departe; el nu cunoaște mila și misticismul lui Strindberg. În „Le feu de l'Opera” căreia cu câteva rezerve i s'ar putea da termenul de „capodoperă” tratarea concepțiilor se știe între câștun și ideal; „De Mîdi a Minuit” e de o violență satirică ce ar fi înspăimîntat și pe Mirabeau. O neștărită serie de paradoxa, dar niciodată arbitrară și din care opera apare cu o adevărată trumuse artistică. „La fuite a Venise” (Mussat et George Sand) arată iarăși apropierea teatrului lui Georg Kaiser de sufletul francez.

„C'est un hommage singulier, inchee Lugne-Poe, que ce géral fou rend à notre pays, à nos lettres, dans une dramaturgie, si éloignée de nos idées, mais c'est un hommage, et nous qui aimons le théâtre, nous devons lui en savoir gré”.

Numărul 47 din 10 Februarie, tot atât de variat în conținut dar cu mai multă savă în scris, dă sub harnicul condeiu al lui Benjamin Cremliez cea mai frumoasă părere asupra noului volum al norvegianului Knut Hamsun „Au pays des contes” (în țara basmelor).

Cartea, care nu e un roman, ci după cum anunță subtitlul „Choses réelles et choses vécues en Caucasic” e o povestire de călătorie. Dacă în operele de felul acestora, arta e greu de stabilit, procedeele autorului sunt mai mult decât pe marginea ei și aproape noui; nu se leagă nici de evocarea ideilor și sentimentelor preconcepționale ale lui Barris, nici de arta colorațiilor descriptive ai Hirtzburlii actuale, Tharaid, Moraid sau Giradoux. Gândindu-ne serios la o apropiere o putem face numai cu maniera descriptivă a lui Pierre Loti, dar cu simțire modernă, cu gust de activitate, calități pe care le întâlnim rarori în misticismul impresionist al lui Loti.

Hamsun care aici nu e un mistic profund, își crează impresionismul său, nu atât prin certitudinea generală descriptivă, cât mai ales prin modelarea impresiilor după calitatea sufletului ce primește multitudinea senzațiilor; izbucind astfel să redea perfect fuzia în căștun difuzor parcure drumurile Caucazului, întâlnind în calea lui Chirchizi (Cereșidii) mîncătorii ai cărnii crude de cal, sau ce privește la grupul călătorilor de astrahan, din mijlocul cărora se ridică melodia domoală sau furtivă, de pe coarde de balalaică.

Căci natura întregă deșteaptă în sufletul lui Hamsun sentimente elementare, dar puternice.

Revue bibliographique universelle (Polybiblion) pe Ianuarie 1923, arată în câteva pagini valoarea operelor unui autor, pe cât de necunoscut la noi, pe atât de apreciat în apus.

B. Morales San Martín, romancier și membru al Academiei

Puțem, mai ales dacă nu avem etolk, să garnisim iacheta cu guler, manșete de blană, cu buzunare la fel, dacă vrem, cum este alăturatul model, executat în gabardină gris, cu garnituri negre.

O bluză de mîțase, cu guler original plisat și o capelină de tafetas, completează silueta cea nouă.

Ceace prevăd că se va purta cu succes, este stoffa „écosaise” așa de mult apreciată de moda englezească.

Costumele mai fantezi și mai ușoare, se realizează, cu o rară notă de distincție, în aceste culori scotiene.

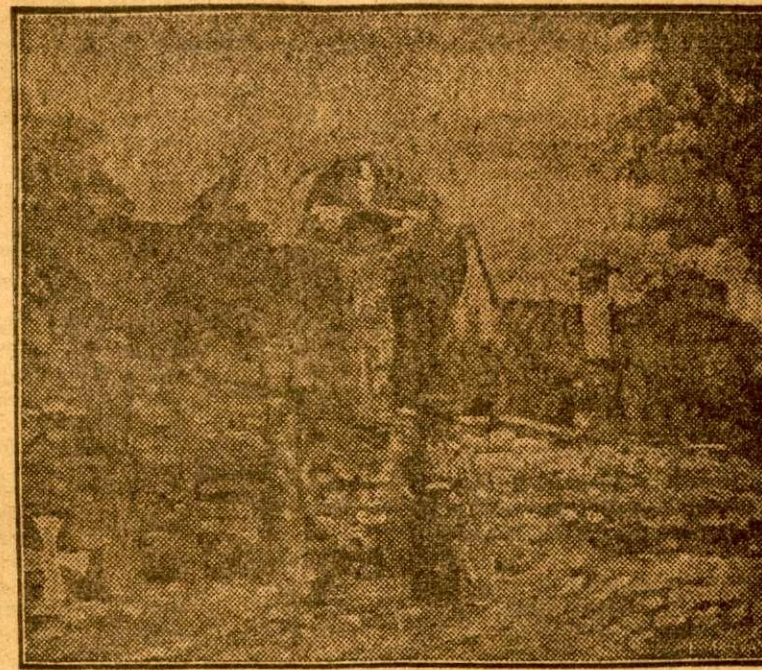
Pălăriile vor fi din nou, acoperite, ca într-o umbră de discrețiune, cu vualele brodate și dantele vechi.

Chanilly, valensiene, tufuri și alte voaluri cu impresiuni, se întrec între ele, pe bordurile, când largi, când întoarse ale pălăriilor viitoare.

Panglica își duce mai departe voga, și motive plisate, se anunță pe pălării și pe rochii.

Pentru fetițe, cu deosebire, ele sunt o minunăție podoabă, de acela, nu trebuie să le uităm, când e vorba de „eleganța micuțelor noastre păpuși gălăgioase.”

DIANA

L. VIORESCU. — Poarta cimitirului
(a cărei expoziție s'a deschis Sâmbătă 3 Martie la Maison d'Art)

regale spanole, își publică trei opere noue deodată. E vorba de: *El ocașo del hombre*, el Enigma de lo imposible și *Tierra levantina*, aceasta din urmă, nouă premiată la concursul valencian (Barcelona).

Romanul „El ocașo del hombre” în românește „Stărușul omului” e după mărturisirea însăși a autorului un roman filozofic, în care problemele morale se luptă-pun preocupărilor de artă pură, dar care privit unitar, apare tendențios, tocmai prin vigoarea argumentelor morale, care întinsec în unele locuri de săvârșirea artistică. Totuși e cel mai reprezentativ roman al lui Morales San Martín prin noutatea semnificativă a subiectului.

Morales San Martín are o mare artă în a ține în atenție asupra omului, rămăseșer numai două armate, care se distrug una pe alta la poalele Alpiilor. Victor Humbert, un tânăr prinț italian scapă cu viață, apărât de către învățătorul său, bătrânul Amedeu Padovani, care moare în cele din urmă, ros de rănille pe care le primise. Prințul — avea acum cincisprezece ani — călătorește pe vremuri în lumea întreagă și cunoaște literaturile tuturor țărilor civilizate. Ridică maestrului său un monument primitiv, dar mobilat prin gestul tânărului, ce-și înfipsea spada în vârful lui.

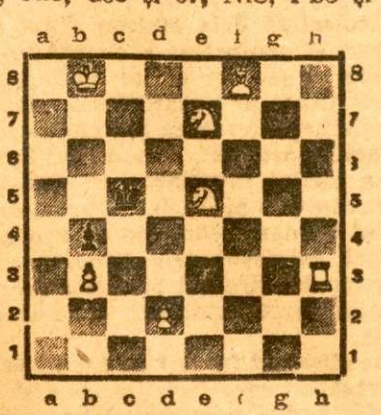
Rătăcind prin Alpi, întâlnește la marginea unui râu o femeie — istovită și ea — o germană, prințesa Elisabeth, pe care o readuce la viață cu dragostea lui și pe care o va numi de astăzi înaltă, Victoria. Și umanitatea primitivă reîncape. Văd formându-se din ei și în jurul lor o nouă lume. Printre copiii se află un Abel, iubit de tatăl său, căruia se distinge prin blândete și simțitate sufletească, dar și un Cain, stăpînit de cruzime, pe care-l iubeste în schimb mama lui, căci în el domină spiritul germanic, pe când în celelalte pacifismul rasei latine.

Și de aci se nase noi ambițiuni, gelozii, poște și pasiuni, și Victor-Humbert moare împreună cu soția sa, asistând la distrugerea noului lui rase.

S A H PROBLEMA No. 156

de W. Pauly, București
Alb (7 figuri)
Rb8, Th3, Ce5 și e7, Nf8, Pb3 și d2

Negru (2 figuri)
Rc5, Pb4.

Alb trage și face mat în trei mutări.

PROBLEMA No. 159 de S. Herland, București

Alb (4 figuri): Rb7, Df5, Ce2 și e3.
Negru (6 figuri): Rb4, Na3, Pa2, a4, b2 și b6.
Alb trage și face mat în 2 mutări.

Soluțiunea studiului No. 2 (Selesniew)

1. Nh6-g7! Re8-e7 (forțat); 2. h5-h6, Rf7-g6!;
3. Ng7-h8! Na7; 4. h6-h7, Nb6-d8! 5. f6-f7, Nd8-e7;
6. Nh8-f6! sau B... Nd8-g5+; 6. Rd1-c (e) 2;
- Ng5-h6; 7. Nh8-g7!!

Am primit soluțiuni exacte dela d-nii: M. Hirschenbein; Cămpina; Heinrich Dorf, I. Margulis, Chișinău.

Soluțiunea studiului No. 3 (Kubbe)

1. Cf4-e6! Nf2-g3; 2. Ce6-d4+ R~;
3. Cd4-f3! sau L... Nf2-e1 sau Nf2-h4;
3. Ce6-c5+ R~; 3. Ce5-e4!

Am primit soluțiuni exacte dela d-nii: M. Hirschenbein; Cămpina; Heinrich Dorf, I. Margulis, Chișinău; M. Rabinovici, Dorohoi.

Un record al lumii în partide orbe

Maestrul de șah spaniol J. Jimcoasa a dat în Saragossa o ședință extraordinară jucând în același timp 32 (treizeci și două) partide fără labă (din memorie), cu ce mai desăvârșit succes, câștigând treizeci, una remiză și numai una pierdută.

Vechiul record era deținut de Breyer, care a jucat 25 partide la Kaschau iar înaintea acestuia de Rêli, care jucat 24 partide în Olanda.

P. I. Negreanu

CHESTIUNI FEMININE

Ce pot face femeile

Pretinșii viața universitară pare a suferi înfrângerea greutăților economice. La Paris chiar, unde confortul se realizează mai ușor și mai competent cu nevoile cotidiene, studenții și studentele sufăr totuși, de lipsa locurilor convenabile, bugetului lor restrâns.

Există acea „Cité des Etudiants” proiectată de Deutch de la Meurthe, dar neajuns încă în stadiul definitiv de funcționare, fie prin lipsa brațelor, fie prin încetarea energiei conducătoare.

Femeile însă, într'un avânt colectiv, sesizate de această mare lacună și în imposibilitate să remedieze altfel lipsa generală de case, au proiectat și — ceace este admirabil — au realizat definitiv, căminuri pentru studente, sub forma unei societăți de locuințe efine. De curând, anele, vorbesc de sfârșirea acestor locuințe și de ducerea la bun sfârșit, a generoasei opere de binefacere.

Doamnele Lauson și Apell au desfășurat o rară putere de activitate, și cu avântul de care numai femeile pot fi capabile, au dat țării, una din acele instituțiuni, greu de visat, în zilele noastre.

Căminul va fi deschis la Octombrie 1923, în Bulevardul Raspail 214, cu tot ceace se cere vieții igienice.

Restaurante largi, cu hrană sănătoasă — și cu preț modest — ateliere pentru artiste și căminuri — biblioteci, camere mobilate curat, cu ferestre mari și luminoase cu cabinet de tualietă fiecare, în sfârșit cu acel aer de intimă reculegere — iată ceace inițiativa femeilor de acolo, au putut crea.

Statul — cu auzul fin — la nevoie generației tinere, a împrumutat și el suma de 2 milioane jumătate, pentru ca să dea un aer de seriozitate și o garanție, numeroșilor donatori și acționari, cari au completat numărul celor, porniți spre ideal.

În adevăr iată ceace trebuie pretinșii, și la noi mai mult decât oriunde: confort igienic, locuințe și restaurante letine, exclusiv pentru studenți.

Dar până atunci, e nevoie de altceva; de acea armonie sufletească, prin care spirituale se solidarizează pentru liniștea lor și a țării. Criștine de ordin material și rezolvirea chestiunilor gospodărești sunt punctele grave, la care trebuie să se oprească „toti” studenții unei și aceleși țări.

Turburările interne, strică echilibrul vieții sociale, fără să poată aduce nimic nou, iar dovada istoriei noastre — ca luptele celor două principate — s'a silit să ne arate că numai „Unirea” face puterea.

Și puterea noastră trebuie să se concentreze în colectivitatea intelectuală, făcând un singur suflet național și, o singură forță dinamică.

ROZINA

Vitrina Librăriei

A apărut: *Gulisele* (Cluj), anul I No. 5.
Timpul revistei pentru propagandă națională (Cluj) No. 1, din 18 Februarie 1923.
ROMANUL FRANCEZ. Const. Săteanu. 188 pagini în 8-o editura librăriei H. Stetsberg.
ALBINE DE AZUR, poveste de Alexandru Macedonsky. Editura „Vieja Românească”.

